

HANDIKAPPROGRAM

FÖR

HÖÖRS KOMMUN

Antaget av kommunfullmäktige 2006-12-20, § 127

BAKGRUND

I alla delar av världen, i varje land och på alla samhällsnivåer finns människor med funktionsnedsättningar. Handikappolitik har under åren utvecklats från att tillhandahålla vård på institutioner till att ge utbildning för barn med funktionsnedsättningar och rehabilitering av människor som fått en funktionsnedsättning i vuxen ålder. Efter andra världskriget infördes begreppen integrering och normalisering, vilket var ett uttryck för den ökade medvetenheten om dessa människors förmåga och möjligheter.

Kommunfullmäktige har ansvar för alla personer med funktionshinder inom Höörs kommun.

Handikapprogrammet är ett dokument som skall finnas i alla kommuner. Varje nämnd har ansvar för sitt verksamhetsområde. Handikapperspektivet bör finnas närvarande vid såväl planering som beslut. Handikapprogrammet för Höörs kommun gäller tills vidare och ska revideras och följas upp regelbundet.

Handikappreformen

Den nationella handikappreformen som genomfördes 1994-01-01 innebar:

- införandet av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- införandet av lagen om assistansersättning (LASS)
- tillägg till socialtjänstlagen (SOL) som förstärktes med 21 § a som anger kommunens skyldighet att planera för funktionshindrade.
- tillägg till Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), därmed förstärktes sjukvårdshuvudmannens skyldighet att ordna habilitering, rehabilitering, hjälpmedel, tolktjänst.

Psykiatrireformen

Psykiatrireformen (prop 1993/94:218) medförde 1995-01-01 en överflyttning av ansvar från sjukvårdshuvudmannen till socialtjänsten när det gäller de långvarigt psykiskt störda.

FN:s standardregler

FN:s generalförsamling beslöt i december 1993 att fastställa 22 standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning. FN:s standardregler bygger på tre pelare. De fyra första reglerna tar upp vilka *föresättningar* som krävs för delaktighet på lika villkor. De följande åtta reglerna lyfter fram de *huvudområden* för delaktighet inom vilka FN:s standardregler ska omsättas i

praktiken. De tio sista reglerna beskriver redskap som kan användas för att lyckas med ett *genomförande* av målsättningen om full delaktighet och jämlikhet. Reglerna kan betraktas som en sammanhängande enhet där olikheterna kompletterar varandra.

EU har i sitt arbete med FN:s standardregler beslutat att prioritera de mål som nedan är markerade med fet stil.

- FÖRUTSÄTTNINGAR
1. Ökad medvetenhet
 2. Medicinsk vård och behandling
 3. Rehabilitering
 4. Stöd och service
- HUVUDOMRÅDEN
- 5. Tillgänglighet**
 - 6. Utbildning**
 - 7. Arbete**
 8. Ekonomisk och social trygghet
 9. Familjeliv och personlig integritet
 10. Kultur
 11. Rekreation och idrott
 12. Religion
- GENOMFÖRANDE
13. Kunskap och forskning
 14. Policy och planering
 - 15. Lagstiftning**
 16. Ekonomisk politik
 - 17. Samordning**
 - 18. Handikapporganisationer**
 19. Personalutbildning
 20. Nationell granskning och utvärdering
 21. Tekniskt och ekonomiskt samarbete
 22. Internationellt samarbete

Handikappombudsmannen

Handikappombudsmannen är regeringens myndighet med uppgift att bevaka rättigheter och intressen för människor med funktionshinder. Ombudsmannen skall verka för att brister i lagar och författningar avhjälps och regelbundet utvärdera de åtgärder som vidtas för att förverkliga FN:s standardregler.

FUNKTIONSNEDSÄTTNING OCH HANDIKAPP

”Begreppet *funktionsnedsättning* innefattar ett stort antal olika funktionshinder i olika befolkningsgrupper överallt i världen. Människor kan ha funktionsnedsättningar på grund av fysiska eller intellektuella skador eller sjukdomar, syn- eller hörselskador

eller –sjukdomar, medicinska tillstånd eller mentalsjukdomar. Sådana skador, tillstånd eller sjukdomar kan vara av bestående eller övergående natur” (FN:s standardregler 1995).

”*Handikapp* avser förlust eller begränsning av möjligheterna att delta i samhällslivet på samma sätt som andra. Handikapp beskriver mötet mellan människor med funktionsnedsättning och omgivningen. Syftet är att fästa uppmärksamheten på brister i miljön och inom samhällsområden, exempelvis brister i information, kommunikation och utbildning som hindrar människor med funktionsnedsättning från att delta på lika villkor” (FN:s standardregler 1995).

Kopplingen mellan dessa både begrepp kan definieras som följer;

Handikappet är de sociala och psykologiska konsekvenser som funktionsnedsättningen medför.

Skillnaden mellan dessa båda begrepp är att;

Skadan och även funktionsnedsättningen är mätbar och absolut medan handikappet är relativt. Funktionsnedsättning som begrepp domineras av ett medicinskt synsätt medan handikapp som begrepp domineras av ett miljörelaterat synsätt (relationen mellan individens förmåga och samhällets krav).

SYFTET MED HANDIKAPPLANEN

Syftet med handikappprogrammet är att öka medvetenheten i samhället om människor med funktionsnedsättning, om deras rättigheter, behov och möjligheter och om vad de kan bidra med.

Handikappprogrammet är en övergripande målsättning för vad de olika nämnderna bör uppnå. Programmet bör vara ett väl fungerande dokument som följs upp kontinuerligt. Målen bör vara styrande för kommunens samtliga nämnders arbete med handikappfrågor.

Ett åtgärdsprogram för att kunna uppnå målen bör upprättas av nämnderna i samarbete med handikapporganisationerna. Åtgärdsprogrammet bör innehålla tillvägagångssätt för hur målen ska uppnås och vem som ska ansvara för att det blir gjort. Även en tidsplanering med datum om när det senast ska ske samt en tid för uppföljning bör ingå. Respektive nämnd bör vara skyldig att kontinuerligt, minst en gång om året, göra en uppföljning. Programmet ska revideras med jämna mellanrum.

Handikappprogrammet bygger till stor del på FN:s standardregler (1995) som går ut på att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

Handikappprogrammet omfattar fyra områden

- Tillgänglighet
- Uppsökande verksamhet
- Särskilt stöd för barn och ungdomar
- Handikappkunskap

I processen med framtagandet av handikappprogrammet har kommunala handikapprådet träffats i mindre grupper, indelat efter vilka nämnder som är representerade. Sex olika nämnder samt kommunstyrelsen finns representerade i kommunala handikapprådet. Genomgående för nämnderna är att man har valt tillgänglighet som ett viktigt område att arbeta med.

Ett övergripande mål för samtliga nämnder skall vara att göra en inventering av verksamheter inom nämnderna. Det skall göras tillsammans med handikapporganisationerna utifrån de mål som de enskilda nämnderna har antagit i handikappprogrammet.

KOMMUNSTYRELSEN

Kommunstyrelsen skall ha ett handikapperspektiv på all kommunal verksamhet. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt stöd till barn och ungdomar med funktionshinder.

Målsättning:

- Kommunens lokaler och verksamheter skall vara tillgängliga för funktionshindrade
- Kommunens personal skall genom utbildning och information ha god kännedom om handikapp och funktionshindrades behov
- Människor med funktionshinder skall ges bättre möjligheter att ta del av kommunal information

Åtgärder:

- Vid ny om- och tillbyggnad skall alltid handikappanpassning genomföras. Före år 2010 skall kommunens lokaler vara handikappanpassade i enlighet med gällande lagstiftning
- Chefer och arbetsledare erhåller fortbildning om handikapplagstiftning och funktionshindrades behov

- Samtlig personal erhåller information och fortbildning om handikaplagstiftning och funktionshindrades behov
- Kommunens hemsida skall anpassas för synskadades behov
- Kommunen och dess verksamheter ska ta hänsyn till personer med funktionshinder/handikapp och då även osynliga sådana.

SOCIALNÄMNDEN

Socialnämnden har i arbetet med framtagandet av handikappprogrammet diskuterat tillgänglighet som huvudområde samt uppsökande verksamhet.

Tillgänglighet

FN:s standardregel nr 5

Enligt FN:s standardregler är tillgänglighet regel nummer 5 och är ett av huvudområdena för delaktighet på lika villkor. I regel 5 står det att människor med funktionsnedsättning och, där det anses lämpligt, deras familjer och företrädare bör på alla stadier få full information om rättigheter samt tillgänglig service och handlingsprogram. Information bör ges i sådana former som gör den tillgänglig för människor med funktionsnedsättning.

Vidare står det att metoder bör utvecklas för att göra information och dokumentation tillgängliga för olika grupper av människor med funktionsnedsättning.

Förvaltningslagen

Förvaltningslagen anger hur myndigheter ska handlägga sina ärenden. Lagens 7§ behandlar allmänna krav på handläggning av ärenden. I paragrafen står det bl.a. att myndigheten skall sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt. Lagens 8§ handlar om tolk. "När en myndighet har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad, bör myndigheten vid behov anlita tolk."

Socialnämndens mål

Den information som ges ut från socialtjänsten eller annan myndighet i kommunen till den funktionshindrade skall ske på ett tydligt sätt. Myndigheterna skall ta ansvar för att den enskilde ska kunna tillgodogöra sig informationen.

Förslag till åtgärder

Utarbeta en mall eller checklista för att underlätta myndigheternas hantering av information till funktionshindrade där bl.a. följande punkter bör beaktas:

- Tolkjänst, den enskilde skall få en tolk om det behövs för att information ska kunna ges, t.ex. en hörselskadad person skall ha rätt till en tolk som kan teckenspråk.

- God man, många funktionshindrade har god man som ska bevaka den enskildes rättigheter. Myndighetens information kan gå genom god man om den funktionshindrade har svårt att tillgodogöra sig informationen.
- Vårdnadshavare ska få information när den funktionshindrade är under 18 år och ej är myndig.
- Informera både skriftligt och muntligt.

Uppsökande verksamhet

FN:s standardregel nr 1

I FN:s standardregel nummer 1 står det att initiativ bör tas till och stödja handlingsprogram som syftar till att hos människor med funktionsnedsättning öka medvetenheten om vilka rättigheter och möjligheter de har.

Socialtjänstlagen

I socialtjänstlagens 3 kap.1§ står det att till socialnämndens uppgifter hör att

- Göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen,
- Medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen,
- Informera om socialtjänsten i kommunen,
- Genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden,
- Svaret för omsorgs service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Enligt LSS 15§ hör det till kommunens uppgifter att fortlöpande följa upp vilka som omfattas av lagen och vilka deras behov av stöd och service är samt informera om mål och medel för verksamheten enligt denna lag.

Hörs kommunens socialtjänst strategier

- Arbeta förebyggande, funktionsbevarande och målstyrt för att minska framtida behov av insatser
- Genom individuella bedömningar och en utvecklad medborgardialog tydliggör vi gränsen mellan kommunmedborgarnas eget ansvar för sin hälsa, sitt boende, sin ekonomi och sitt föräldra-/vuxenansvar
- Utgöra en attraktiv arbetsplats genom fortlöpande kompetensutveckling och tydligt ledarskap
- Utveckla det interna arbetssättet genom effektivare handläggning, dokumentation, gemensamma planer för insatserna samt kontinuerlig utvärdering av insatserna

Förslag till åtgärder

Ett grundläggande bekymmer för kommunen i sin uppsökande verksamhet är att dels veta vilka personer som berörs och dels att nå dem.

- Kommunen kan göra en framställan till riksförsäkringsverket om att återkommande få redovisat vilka personer som har beviljats handikappersättning, vårdbidrag, förtidspension och bilstöd m.m. På det sättet kan socialnämnden identifiera en stor del av gruppen. Ett informationsbrev om vilka rättigheter och möjligheter funktionshindrade har kan sändas hem till dessa personer.
- Informationsblad om vilka rättigheter, möjligheter och skyldigheter funktionshindrade har, bör finnas tillgänglig på offentliga platser i kommunen och vid olika instanser såsom vårdcentral, individ och familjeomsorgen, skolsköterskor och kuratorer.
- Ett samarbete med försäkringskassan som handlägger de ovan nämnda bidragen bör inledas för att förbättra den uppsökande verksamheten.
- En representant för funktionshindrade från kommunen ordnar informationsmöten för ex. personal på vårdcentral och skolsköterskor för att de i sin tur ska kunna ge information till funktionshindrade som de träffar i sin verksamhet.
- Kommunen anordnar ett allmänt informationsmöte en gång om året som vänder sig till alla kommuninvånare. På det sättet kan man även nå anhöriga.

BARN OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

Barn och utbildningsnämnden har vid framtagandet av handikappprogrammet diskuterat tre olika områden; tillgänglighet, särskilt stöd samt handikappkunskap.

Tillgänglighet

FN:s standardregel nr 5

Enligt FN:s standardregler är tillgänglighet regel nummer 5 och är ett av huvudområdena för delaktighet på lika villkor. Där står att initiativ bör tas till åtgärder i den yttre miljön för att undanröja hinder mot tillgänglighet.

Skollagen

Enligt skollagen 4 kap 6§ skall kommunen beakta vårdnadshavares önskemål om att deras barn skall tas emot vid en viss skola så långt det är möjligt utan att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Barn och utbildningsnämndens mål

Barn och ungdomar med funktionshinder eller vars vårdnadshavare har något funktionshinder bör ha möjlighet att kunna välja barnomsorg och skola i samma utsträckning som andra barn och ungdomar.

Förslag till åtgärder

- Barn och utbildningsnämnden bör beakta en funktionshindrad persons önskemål vid val av barnomsorg eller skola. Nämnden bör i möjligaste mån anpassa skolan efter den funktionshindrades behov. Även funktionshindrade föräldrar bör ha tillgång till sina barns barnomsorg respektive skola.
- Hänsyn skall tas till barn och ungdomar med allergier genom att säkerställa en god hygienisk städning.
- Nämnden skall kunna tillhandahålla speciell kost om så krävs för den enskilde, t.ex. om en person pga. medicinskt handikapp behöver speciell kost. Kosten skall tillhandahållas utan extra kostnad för den enskilde.

Särskilt stöd till barn och ungdomar

FN:s standardregel nr 6

Under punkten utbildning enligt FN:s standardregel nummer 6 står det att myndigheter inom utbildningssektorn har ansvar för att utbildningen av människor med funktionsnedsättning äger rum i en integrerad miljö. För att möjliggöra det bör det finnas undervisningsmaterial av god kvalitet, fortlöpande utbildning av lärare samt stödlärare.

Grundskoleförordningen

Enligt grundskoleförordningen 5 kap 4§ skall en elev ges stödundervisning, om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst skall ha uppnåtts vid slutet av det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. I följande paragraf, 5§, står det att särskilt stöd skall ges till elever med behov av specialpedagogiska insatser.

Barn och utbildningsnämndens mål

Barn med särskilda behov bör uppmärksammas tidigt och lämpligt stöd ges.

Förslag till åtgärd

- Förvaltningen ska arbeta fram förslag till åtgärder angående särskilt stöd till barn och ungdomar.

Handikappkunskap

FN:s standardregel nr 19

Enligt FN:s standardregel nummer 19, personalutbildning, bör det finnas på alla nivåer lämplig utbildning för all personal som deltar i planeringen och genomförandet av program och service för människor med funktionsnedsättning.

Barn och utbildningsnämndens mål

Barn och ungdomar med funktionshinder bör ha samma möjligheter att tillgodogöra sig barnomsorg och/eller skola som andra barn och ungdomar. Dessa barn och ungdomar bör mötas av vuxna som har kunskap om funktionshindret. Kunskap om handikapp och funktionshinder skall all personal ha.

Förslag till åtgärd

- Förvaltningen ska arbeta fram förslag till åtgärder angående handikappkunskap.

MILJÖ- OCH BYGGNADSNÄMNDEN OCH TEKNISKA NÄMNDEN

Tillgängligheten är det viktigaste området för Miljö- och byggnadsnämnden samt tekniska nämnden att arbeta med.

Tillgänglighet

FN:s standardregel nr 5

Tillgänglighet är FN:s standardregel nummer 5 och en stor del av den omfattar tillgång till den yttre miljön. Ett avsnitt handlar om att krav på tillgänglighet bör ställas från början, när den yttre miljön utformas och byggs upp. Handikapporganisationer bör engageras redan på planeringsstadiet när offentliga byggnader och anläggningar planläggs totalt. Detta för att garantera största möjliga tillgänglighet.

Miljö- och byggnadsnämndens och tekniska nämndens mål

Tekniska nämnden skall tillsammans med representanter för handikapporganisationerna ha en årlig genomgång inför budgetarbetet.

Miljö- och byggnadsnämnden skall i samarbete med tekniska nämnden förbättra tillgängligheten på offentliga platser för personer med funktionshinder.

Förslag till åtgärder

Miljö- och byggnadsnämnden

- När nämnden lämnar lov till bebyggelse baseras besluten på PBL (plan- och bygglagen). Nämnden skall informera handikapporganisationerna och på det viset kan problem förebyggas och tillgängligheten för funktionshindrade öka.

- I samband med planläggning kan krav ställas på den yttre miljön så att tillgänglighetens villkor väl tillgodoses.

Tekniska nämnden

- Ett konkret regelsystem bör utformas, med hänsyn till olika slag av handikapp, om hur den fysiska miljön bör upprättas i Höör. Regelsystemet bör utformas så att det blir ett komplement till gällande normer och anvisningar.
- Tekniska nämnden kan tillsammans med representanter för handikapporganisationer ha en årlig genomgång inför budgetarbetet. Tekniska nämnden kan vid en sådan genomgång presentera vilka projekt som är aktuella kommande budgetår.
- Om handikapporganisationerna finner det motiverat att ytterligare följa upp något enskilt projekt så utses lämpligen någon kontaktperson som följer det fortsatta arbetet.
- Vid den årliga genomgången kan också handikapporganisationerna lyfta fram problem i den fysiska miljön som man anser behöver åtgärdas. Tekniska nämnden ges då möjlighet att i budgeten äska anslag för genomförande av dessa förslag.

KULTURNÄMNDEN

Kulturnämnden har i arbetet med framtagandet av handikappprogrammet diskuterat tillgänglighet.

Tillgänglighet

FN:s standardregel nr 10

I FN:s standardregel nummer 10, kultur, står det att tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning bör främjas till lokaler för kulturutbud som teatrar, muséer, biografier och bibliotek. I följande stycke står det att utveckling och användning av särskild teknik bör främjas så att litteratur, film och teater görs tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Kulturnämndens mål

Lokaler för kulturella evenemang ska vara tillgängliga för funktionshindrade. Offentliga av kommunen stöttade/egna arrangerade verksamheter bör hållas tillgängliga för funktionshindrade. Kulturnämnden bör stimulera föreningsverksamhet för funktionshindrade.

Förslag till åtgärder

- Offentliga miljöer som erbjuder kultur ska ta hänsyn till personer med olika handikapp, även osynliga handikapp. T.ex. bör biblioteket kunna ha en hörna utan datorer och lysrör för elöverkänsliga. Färgsättning som underlättar för bl.a. synskadade och hörselslingor för hörselskadade är önskvärt.
- Verksamheter som studiecirklar, utbildning, informationsträffar, och allmänna arrangemang ska ständigt utvecklas och förbättras. De behov som finns ska nogra följas upp.
- Föreningar kan erbjudas utbildning/information om olika handikapp som en del av nämndens mål i samverkan med andra verksamheter och organisationer.
- Information som ges ut ska när det är möjligt göras tillgänglig för synskadade
- När bidragsbestämmelserna ska redigeras ska under allmänna bestämmelser ingå att föreningarnas verksamheter ska göras tillgängliga för funktionshindrade

FRITIDSNÄMNDEN

Även fritidsnämnden har diskuterat tillgänglighet.

Tillgänglighet

FN:s standardregel nummer 11

FN:s standardregel nummer 11 tar upp rekreation och idrott. Regeln säger enligt följande citat "turistmyndigheter, resebyråer, hotell, frivilligorganisationer och andra som är engagerade i att ordna fritidsaktiviteter eller resor bör erbjuda sina tjänster åt alla. Därvid ska de ta hänsyn till de speciella behov som människor med funktionsnedsättning har. Lämplig utbildning bör ordnas för att underlätta detta".

Vidare säger regeln enligt följande citat "idrottsrörelser bör uppmuntras att underlätta för personer med funktionsnedsättning att delta i idrott. I vissa fall kan detta ske genom förbättrad tillgänglighet. I andra fall kan det behövas särskilda arrangemang eller speciella idrottsgrenar".

Fritidsnämndens mål

Fritidsnämndens ordnade arrangemang för allmänheten bör ske i lokaler anpassade för personer med funktionshinder. Fritidsnämnden har beslutat att vad gäller kommunala fritidsanläggningar ska dessa vid ombyggnad handikappanpassas.

Förslag till åtgärder

- Föreningar kan erbjudas utbildning/information om olika handikapp som en del av nämndens mål, helst i samverkan med andra verksamheter inom kommunen och med externa organisationer.

- Slingor för rullstolsburna bör anläggas.
- Fiskemöjligheten bör successivt utvecklas för funktionshindrade.
- Vid föreningsträffar ska funktionshindrade få möjlighet att träffa föreningarna för att få information och se vilka verksamheter som kan erbjudas